

UCELENÁ REHABILITACE DOSPĚLÝCH

Helena Vaďurová, vadurova@ped.muni.cz

20. 11. 2015

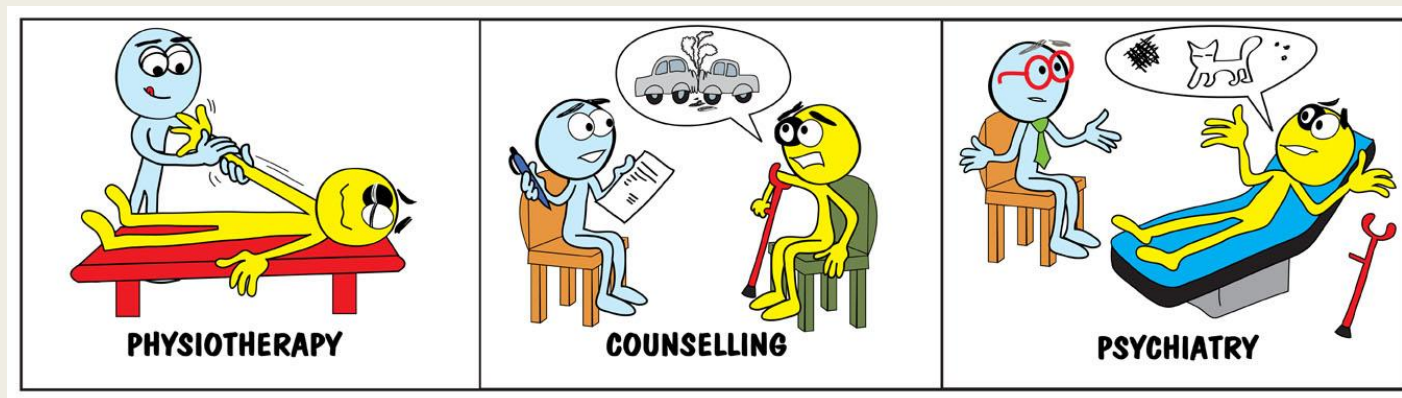
Rehabilitace

- dětský vs. dospělý věk
- Původně doména lékařství
- Nyní důraz na **celostní pojetí** mezioborovou spoluprací

Ucelená rehabilitace

- Z angl. “comprehensive rehabilitation”
- Dle WHO: “včasné, plynulé a koordinované úsilí o co nejrychlejší a co nejširší zapojení občanů se zdravotním postižením do všech obvyklých aktivit života společnosti s využitím léčebných, sociálních, pedagogických a pracovních prostředků.“ (1969)

- Pokud nemůže být dosaženo odstranění nemoci nebo postižení....

Cíle u OZP:

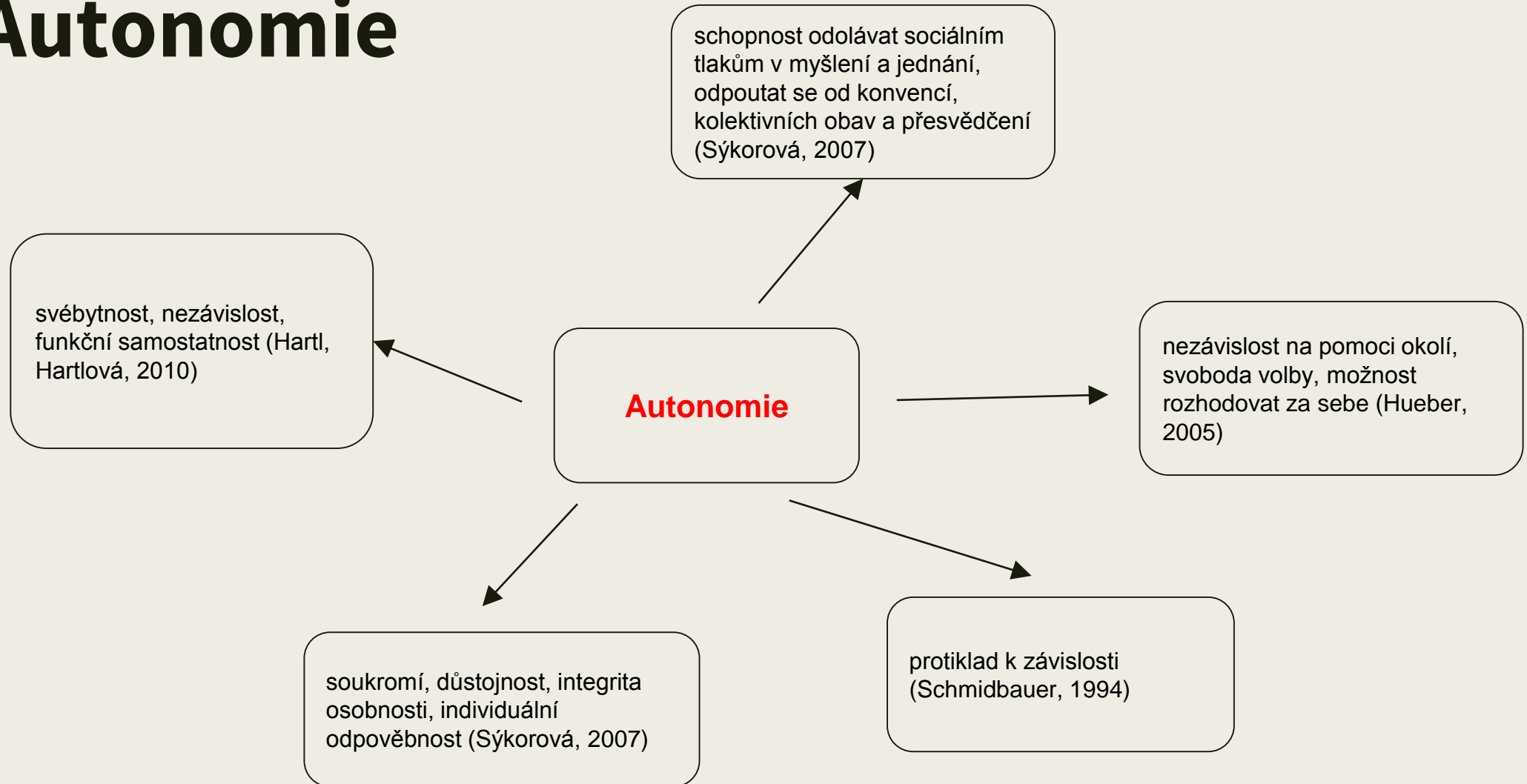
- Začlenění do společnosti
- Dosažení optimální **kvality života** (objektivní / subjektivní)
- Autonomie
- Vyrovnávání příležitostí s osobami bez ZP

- **Týmová práce**
- zejména lékařů, sester, fyzioterapeutů, ergoterapeutů, psychologů, logopedů, speciálních pedagogů, sociálních pracovníků, dalších odborníků

Zásady pro účinnou a hospodárnou rehabilitaci:

- včasnost
- komplexnost, návaznost, koordinovanost
- dostupnost
- individuální
- multidisciplinární
- součinnost

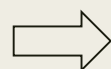
(Návrh věcného záměru zákona o rehabilitaci osob se zdravotním postižením a o změně a doplnění některých dalších zákonů)

Autonomie

Autonomie osob se zdravotním postižením

- “normální” tělo = autonomní tělo
- soběstačnost vs. autonomie - osoby s postižením vs. profesionálové
  - *předjímání nesoběstačnosti, neschopnosti se rozhodnout nebo nést za rozhodnutí*
odpovědnost   *oslabování autonomie, posilování paternalismu*

- pohled na autonomii - Krhutová,

“Autonomie je o rozhodování se o sobě, je to hodně o osobnosti. S věk

Kvalita života

- WHO definuje kvalitu života jako jedincovu percepci jeho pozice v životě v kontextu své kultury a hodnotového systému a ve vztahu k jeho cílům, očekáváním, normám a obavám.
- Objektivní vs. Subjektivní
- Důležitost vs. Spokojenost
- „Jaká kvalita života a pro koho?“**

Složky ucelené rehabilitace

- Léčebná
- Sociální
- Pracovní
- Pedagogická

- V právním řádu ČR dosud není zakotvena
- *Návrh věcného záměru zákona o rehabilitaci osob se zdravotním postižením*

- **Novosad:**
  - *Zdravotní*
  - *psychologická,*
  - *Sociální*
  - *Pedagogická*
  - *Rodinná*
  - *Pracovní*
  - *Volnočasová*

- **Kábele:**

→ **4 složky základní:**

- a) léčebnou, b) pedagogickou, c) sociální, d) pracovní

→ **4 složky podpůrné:**

- e) psychologickou, f) právní, g) technickou, h) ekonomickou

Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví

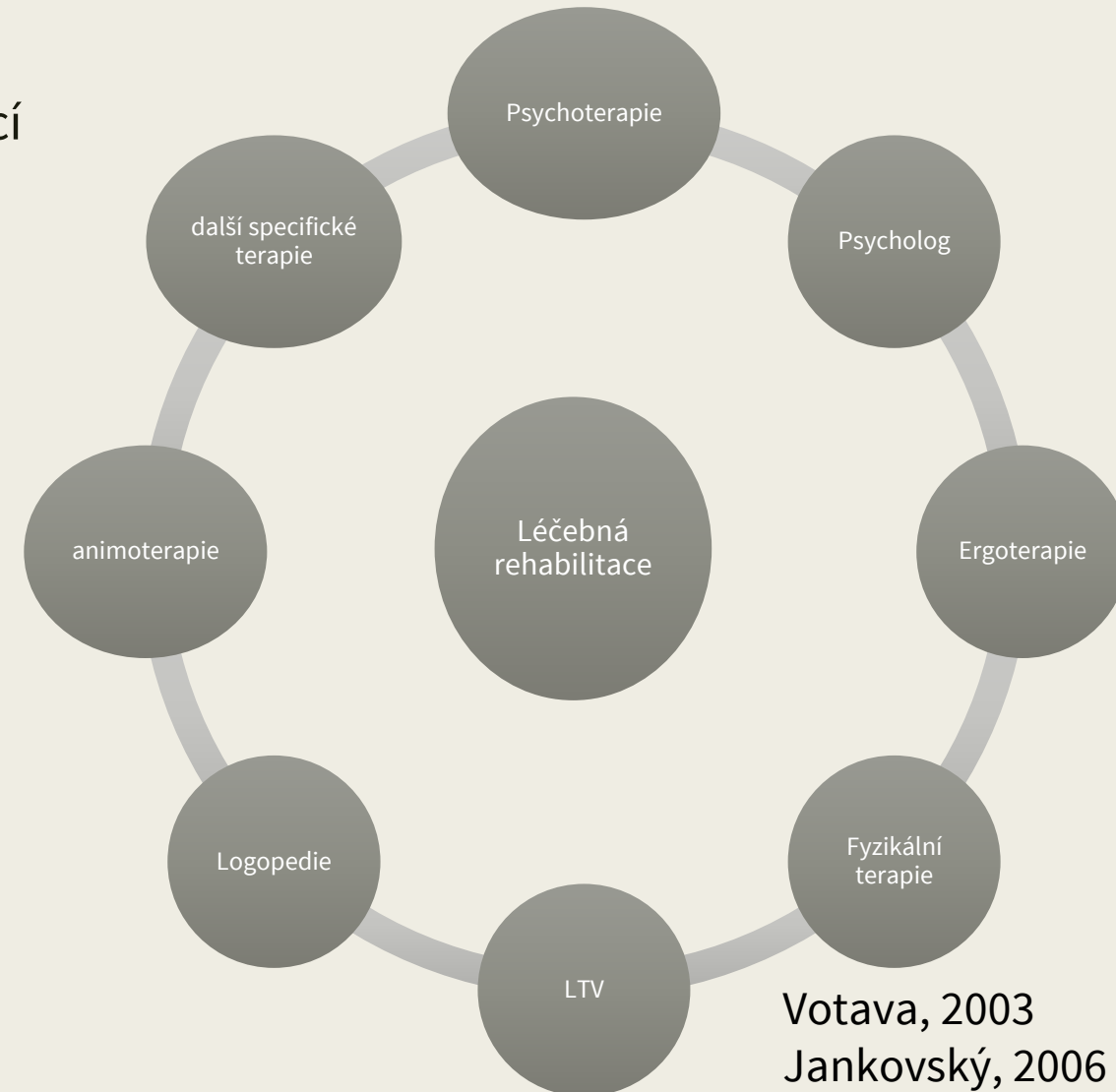
Domény   Kvalifikátory - Kapacita - Výkon

- d1) Učení a aplikace vědomostí
- d2) Obecné úkoly a požadavky
- d3) Komunikace
- d4) Pohyblivost
- d5) Péče o sebe
- d6) Život v domácnosti
- d7) Interpersonální vztahy
- d8) Hlavní oblasti života
- d9) Komunita, sociální a občanský život

file:///C:/Users/Vadurova/Downloads/mkf_cz.pdf

Léčebná rehabilitace

- Součástí zdravotní péče ---- opatření směřující k maximální funkční zdatnosti jedince
- Neprávem zužováno pouze na fyzikální procedury
- **Formy:** ambulantní vs. lůžková (nemocnice, odborné léčebné ústavy)
- **Prosředky:**
  - *diagnostické*
  - *terapeutické*

Léčebná rehabilitace - fyzikální

- Vertikální a horizontální (Gogstadt)

- Vyjmenujte vybrané metody:

- Bobath koncept
- Kabatova metoda
- Vojtova metoda
- Synergická reflexní terapie – zejm. Pro následky MO
- Metoda dle Mojžíšové
- atd.

Léčebná rehabilitace - **ergoterapie**

- V angl. Occupational therapy
  - Cíl: dosažení maximální soběstačnosti a nezávislosti klientů v domácím, pracovním a sociálním prostředí --- zvýšení QOL
  - Nutná spolupráce s fyzioterapeuty, lékaři, popř. speciálním pedagogem, soc. pracovníkem, zaměstnavatelem, atd.
-
- Prostředky:
    - *Diagnostické*
    - *Preventivní*
    - *Terapeutické*

Rozdělení ergoterapie:

Z hlediska typu používaných činností:

- **Trénink ADL**
  - *Personální ADL – osobní hygiena, jení, mobilita, atd.*
  - *Instrumentální ADL – příprava jídla, praní, použití dopravy, manipulace s penězi, atd.*
- **Ergoterapie cílená na postiženou oblast**
  - *Zvětšení svalové síly*
  - *Zlepšení koordinace*
  - *Zlepšení kognitivních funkcí*
- **Kondiční ergoterapie**
  - *Cílem je udržení duševné pohody*
- **Ergoterapie zam. na předpracovní a pracovní trénink**
  - *Posouzení předpokladů pro zvládnutí urč. profese*
  - *Dovednosti pro zvládnutí urč. profese*

Léčebná rehabilitace - **logopedie**

- **Cíl:** terapie řečových funkcí
- Nejčastější DG v rehabilitaci (Votava, 2003):
  - *Dysartrie, řečová apraxie, balbuties, tumultus, afázie, dysfagie*
- **Příčiny:**
  - Porucha řečových mechanismů
  - Poruchy kognitivní a fatické (dorozumívací)

- Dechová cvičení
  - Fonační cvičení
  - Rezonanční cvičení
  - Artikulační cvičení
  - Rytmizační cvičení
  - Cvičení hybnosti mluvidel
  - Cvičení prozódie a větné intonace
-
- Kompenzační postupy
  - Technické pomůcky

Léčebná rehabilitace - **LTV**

- Individuální
- Podobné jako fyzikální terapie

- Skupinová
  - *Cvičení na míčích*
  - *Jóga*
  - *Relaxační cvičení*
  - *Pilates*

Léčebná rehabilitace- **reminiscenční terapie**

- Aktivizační metoda
- Dlouhodobá paměť zůstává dlouho zachována

Léčebná rehabilitace – **trénink paměti**

- Trénování paměti slouží k procvičení krátkodobé i dlouhodobé paměti. Rozvíjí či udržuje také schopnost soustředění a vyjadřovací schopnosti.
- Individuální nebo skupinová forma

Sociální rehabilitace

- Soubor činností směřujících k dosažení **samostatnosti**, nezávislosti a **soběstačnosti** osob, a to rozvojem jejich specifických schopností a dovedností, posilováním návyků a nácvikem výkonu běžných, pro samostatný život nezbytných činností alternativním způsobem využívajícím zachovaných schopností, potenciálu a kompetencí. (par. 70)
- Zakotvena v Zákoně o sociálních službách 108/2006 Sb.
- Z části se překrývá se sociálními službami MPSV a ostatními složkami UR

- Terénní a ambulantní služby nebo pobytové služby

- Služba zahrnuje:
  - Nácvik dovedností pro zvládnání péče o vlastní osobu, soběstačnosti, atd. vedoucí k sociálnímu začlenění
  - Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
  - Výchovné, vzdělávací, aktivizační činnosti,
  - Pomoc při uplatňování práv, obstarávání záležitostí

– *Nabídka služeb:*

– http://www.fokusopava.cz/hradecka_socialni_rehabilitace.php

– <http://www.bona-ops.cz/rehabilitace>

- Důležitou součástí je **poradenství**
- V případě potřeby **osobní asistence**

- Cíl:
  - Dosažení maximálního stupně sociální integrace
  - Omezení sociálního vyloučení
  - Kvalita života

- Ekonomická soběstačnost
- Samostatné bydlení
- Zájmové činnosti
- Přístup k informacím

Pracovní rehabilitace

- Souvislá činnost zaměřená na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením (dle zákona o zaměstnanosti OZP)
- Zabezpečuje ÚP ve spolupráci s jinými subjekty
- Upravuje ji zákon 435/2004 Sb. o zaměstnanosti (par. 69)

- Navazuje na léčebnou a sociální rehabilitaci

- **Cíl:**
- Rozvoj specifických vědomostí, schopností, dovedností a návyků potřebných ve zvolené profesi (pro uplatnění na trhu práce)

Poradenská činnost:

- Volba povolání nebo zaměstnání /jiné výtěžné činnosti

Teoretická a praktická příprava pro zaměstnání :

- přípravu na budoucí povolání,
- přípravu k práci,
- specializované rekvalifikační kurz

Zprostředkování nebo udržení /změnu zaměstnání

Vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání neb jiné výtěžné činnosti

Příprava k práci probíhá:

- na pracovištích, kde má po pracovní rehabilitaci OZP pracovat,
- ve vzdělávacích zařízeních

Sociální/pracovní rehabilitace Celzus:

<https://www.youtube.com/watch?v=kFrO3abnVrg>

Bistro U dvou přátel - sociální podnik

<https://www.youtube.com/watch?v=9q9CpNN68-4>

Pobytové rehabilitační a rekvalifikační středisko pro nevidomé Dědina

<https://www.youtube.com/watch?v=cGN4rdAB0c0>

Pedagogická rehabilitace

- cílem je dosáhnout u OZP co nejvyššího vzdělání a optimální kvalifikace a podpořit tak jejich aktivní zapojení do společenského života
- Zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním...vzdělávání - právo každého vzdělávat se po dobu celého života s cílem rozvoje osobnosti jedince
- celoživotní vzdělávání
- v případě rehabilitace - také socializace, enkulturace a pracovní zařazení

- **Najděte a krátce představte organizace, které poradenství a asistencí nabízí:**
- Léčebná
- Sociální
- Pracovní
- Pedagogická složka

- **...myšlenková mapa**